

Datum: 2026-02-18

Ärendenummer: SLK-2025-01225

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: s.sf@regeringskansliet.se

catharina.buhrgard@regeringskansliet.se

Diarienummer: S2025/02028

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Socialdepartementet - Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108)

Göteborgs Stad redovisar inledningsvis en sammanfattande bedömning av förslaget om ett nationellt frånvaroregister och redogör sedan mer ingående för ett antal centrala aspekter på det förslaget.

Utredningen har haft i uppdrag att se över möjligheterna att öka digitaliseringen på socialförsäkringsområdet för att motverka bidragsbrott och förebygga felaktiga utbetalningar. Mot denna bakgrund bedömer Göteborgs Stad att förslaget om att inrätta ett nationellt frånvaroregister är långtgående och svagt förankrat i utredningens direktiv, särskilt då frågor om skolans uppgiftslämnande och konsekvenser för förskole-, skol- och fritidshemsverksamhet inte har omfattats av uppdraget. Det framgår att Försäkringskassan ser ett behov av uppgifterna men det saknas en redovisning av hur kommunala myndigheters behov har utretts. Detta är särskilt anmärkningsvärt då ett uttalat syfte med registret anges vara att möjliggöra insatser för ökad skolnärvaro och att tidigt upptäcka barn och elever som riskerar att fara illa. Göteborgs Stad konstaterar vidare att det kommunala perspektivet inte har varit företrätt i utredningsarbetet trots att utredningen hävdar att förslaget har stor nytta och positiva effekter på det lokala närvarofrämjande arbetet, en bedömning Göteborgs Stad inte delar.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrker Göteborgs Stad förslaget om att inrätta ett nationellt frånvaroregister.

Utredningens bedömning av effekter för barn och elever är missvisande

I betänkandet motiveras införandet av ett nationellt frånvaroregister delvis som en åtgärd för att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet. Framför allt bedömer utredningen att registret ska bli ett viktigt verktyg för kommunen och socialtjänsten med att förebygga problematisk frånvaro och upptäcka barn och elever som är i behov av olika stödjande insatser. Detta bedömer Göteborgs Stad som missvisande eftersom skolorna redan idag samlar in uppgifter om närvaro. Analysen av vilka insatser som ger resultat för ökad skolnärvaro behöver ske i ett lokalt sammanhang utifrån den kunskap den enskilda skolan har om sina elever. Utredningens bedömning av de positiva konsekvenserna på lokal nivå bedöms vara överskattade, särskilt gällande effekter för enskilda barn och elever. Göteborgs Stad anser även att utredningen ger en missvisande bild av registrets möjlighet att upptäcka barn som förs utomlands i en hederskontext.

Det är olyckligt om beslutsfattare förväntar sig att registret ska bidra till arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen samt finansiering av Skolverkets kostnader för registerhållande

Göteborgs Stad bedömer att införandet av ett nationellt frånvaroregister kan innebära ökade kostnader för kommunen i att utveckla system och rutiner för att rapportera in uppgifter. Göteborgs Stad anser att frågan inte utretts tillräckligt.

Göteborgs Stad bedömer att förslaget om minskade statsbidrag för skolsociala team i syfte att finansiera Skolverkets ökade kostnader kommer att få en negativ påverkan på stadens förebyggande arbete mot skolfrånvaro. Att minska medel avsedda för skolsociala team riskerar att motverka ett av utredningens syften, att öka närvaro i skolan, eftersom teamen är en central del i närvarofrämjande insatser. Med rådande demografiska och ekonomiska utmaningar finns en betydande risk för att det kommer att saknas förutsättningar att ersätta de minskade statsbidragen med kommunala medel för att bibehålla nuvarande bemanning i teamen.

Behov som kommunala myndigheter ser om ett frånvaroregister införs

Skolförvaltningarna gör årligen ett stort antal manuella anmälningar till Försäkringskassan och Skatteverket när elever är helt frånvarande under en längre period, utifrån lagstadgad uppgiftsskyldighet enligt exempelvis lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet och folkbokföringslagen. Ett centralt register, använt på rätt sätt, skulle kunna minska behovet av den här typen av rapportering. De senaste åren har det införts en rad uppgiftsskyldigheter och sekretessbrytande bestämmelser för att komma till rätta med olika typer av välfärdsbrottslighet. Göteborgs Stad saknar ett resonemang i utredningen om ett frånvaroregister skulle kunna användas på ett sätt som gör att samma uppgifter inte skulle behöva lämnas flera gånger till olika myndigheter utifrån olika lagstadgade uppgiftsskyldigheter. En ökad manuell administrativ börda för huvudmännen är inte motiverad eftersom förvaltningarna redan har tillgång till nödvändiga uppgifter för att hantera frånvaro i de egna verksamheterna.

För kommunala utbildningsanordnare vore det positivt att kunna ta del av frånvaromönster vid huvudmannabyten för att möjliggöra rätt stödinsatser. För att kunna identifiera och bryta komplexa frånvaromönster krävs dock ett längre bevarande av uppgifterna än förslaget på ett år. Det gäller exempelvis elever vars frånvaro upprepas i samband med lov. Genom att bevara uppgifterna en längre tid ges huvudmännen möjlighet att analysera mönster som sträcker sig över flera läsår, även vid kommun- eller skolbyten.

Utredningen beskriver inte hur felaktiga uppgifter, korrigering och oplacerade elever ska hanteras

Närvaro registreras manuellt i det dagliga arbetet. Felaktig registrering orsakad av den mänskliga faktorn eller systemfel skulle kunna riskera att individer drabbas ekonomiskt om de påverkar beslut om bidrag och andra förmåner. Utredningen saknar en beskrivning av hur utbildningsanordnare ska hantera korrigeringar av redan rapporterade uppgifter samt hur dessa förändringar ska hanteras i det nationella frånvaroregistret. Göteborgs Stad anser att det är angeläget att frågan utreds ur två aspekter: dels för att säkerställa att frånvaroregistret innehåller korrekta uppgifter, dels för att undvika en ökad administrativ manuell hantering av data.

Utredningen fokuserar uteslutande på elever som är inskrivna och har schema vid en skolenhet. Barn i skolålder kan vid längre frånvaro skrivas ut från en skola och vara placerade trots att de omfattas av skolplikt och skolpliktsbevakas av kommunen. Det är ett etablerat arbetssätt i många kommuner för att säkerställa att skolplatser inte står tomma i onödan samt att ersättning inte utgår för undervisning av helt frånvarande elever. Denna grupp omfattar exempelvis elever som vistas utomlands, vilket är den målgrupp utredningen vill fånga. Därtill finns det oregistrerad tid i verksamheterna som beror på den mänskliga faktorn vid den dagliga rapporteringen och det är oklart hur denna oregistrerade tid ska hanteras. Det vill säga när varken närvaro eller frånvaro registrerats. Utan tydliga riktlinjer kring hur oregistrerad tid ska tolkas riskerar datakvaliteten att bli bristfällig.

Synpunkter på personuppgiftsbehandlingen

Att kartlägga och samla information om samtliga barn och elever i Sverige som befinner sig i utbildningssystemet är en omfattande personuppgiftsbehandling. I betänkandet påpekas att det är ett stort intrång i den personliga integriteten men förslagen innebär även risker för dataintrång och felaktig användning av känsliga personuppgifter. Göteborgs Stad delar den bedömningen. Att samla känslig information i stora mängder är sårbart och det finns stora risker att en så stor mängd information hanteras felaktigt. Dataintrång blir allt vanligare där omfattande register utgör ett aktivt mål. Eventuell bristande kunskap hos användare av frånvaroregistret om syftet och användningsområdet kan leda till att känsliga personuppgifter hanteras felaktigt utan att de registrerade har kännedom om eller kan invända mot behandlingen. Även om de olika personuppgifterna separeras i frånvaroregistret så finns de tillgängliga i samma system. Detta utgör en risk för att de går att komma åt eller användas i annat syfte än det avsedda.

Personuppgifter om barn anses särskilt skyddsvärda i dataskyddsförordningen. I utredningen saknas ett resonemang om barns utsatthet i och med insamling av deras personuppgifter som ibland är av känslig art, exempelvis uppgifter om hälsa.

Inskränkningar i enskilda individers privatliv och integritet ska vara proportionerliga i förhållande till det syfte lagstiftaren vill uppnå med regleringen. Utredningen gör bedömningen att behandlingarna är proportionerliga. Göteborgs Stad anser att proportionalitetsbedömningen brister i två avseenden. Det kan ifrågasättas om registret verkligen är nödvändigt för de syften som tas upp. Det framgår inte heller vilka personuppgifter som ska ingå i registret och vilka uppgifter som är relevanta för de olika ändamålen. Det kan därför ifrågasättas om en proportionalitetsbedömning överhuvudtaget kan göras i det skede förslagen lagts fram.

Synpunkter på hanteringen av skyddade personuppgifter

Göteborgs Stad bedömer att utredningens förslag om hantering av elever med skyddade personuppgifter innebär betydande risker för röjande av skyddsvärda förhållanden. De föreslagna tekniska lösningarna och sekretessbestämmelserna bedöms inte ge ett tillräckligt skydd i praktiken, särskilt vid elektroniskt utlämnande och samkörning av uppgifter. Sammantaget bedömer Göteborgs Stad att skyddet för denna elevgrupp behöver stärkas väsentligt och att hanteringen även fortsättningsvis bör vara mycket restriktiv.

Synpunkter ur ett offentlighets- och sekretessperspektiv

För att skydda de integritetskänsliga uppgifterna om barn och elever föreslås en begränsning av tillgången till uppgifter från frånvaroregistret till myndigheter som har ett identifierat behov av uppgifter utifrån registrets syfte. Därutöver föreslås uppgifterna omfattas av absolut sekretess hos Skolverket samt att det införs en möjlighet till överföring av sekretessen när uppgifterna förs över till en annan myndighet. Vidare ska sammanställningarna av uppgifterna som görs hos kommunala, regionala och statliga huvudmän vid rapportering till Skolverket också skyddas av sekretess.

När utredningens förslag lämnades hade den nya generellt sekretessbrytande bestämmelsen mellan myndigheter i 10 kap. 15 a § OSL ännu inte trätt i kraft. Numera innebär den bestämmelsen att myndigheter efter intresseavvägning kan lämna ut uppgifter mellan varandra i syfte att exempelvis motverka felaktiga utbetalningar, fusk och brott. Även om det inom ramen för sekretessprövningen ska tas i beaktande vilken sekretess uppgiften kan komma att omfattas av hos den mottagande myndigheten, så föreligger inget rättsligt hinder mot att en uppgift som omfattas även av absolut sekretess hos en myndighet lämnas till en annan myndighet med stöd av den sekretessbrytande bestämmelsen. Däremot undantas uppgifter som omfattas av viss sekretess, som till exempel statistiksekretess, från tillämpningsområdet.

När det gäller möjligheten till överföring av sekretess från det föreslagna frånvaroregistret så innebär det att uppgifterna inte längre får samma starka skydd hos exempelvis Försäkringskassan och kommunen som hos Skolverket och de inrapporterande skolverksamheterna. Detta eftersom mottagande myndigheter har andra primära sekretessbestämmelser som inte innebär absolut sekretess. Det beskrivs också i utredningen att exempelvis Polismyndigheten inte bedöms behöva få tillgång till uppgifterna, eftersom den redan kan få del av dessa från skolan och socialtjänsten genom befintliga sekretessbrytande bestämmelser. Den sekretessbrytande uppgiftsskyldighet det innebär för skolhuvudmännen att rapportera frånvaro och närvaro till Skolverket kan således komma att innebära att uppgifterna lämnas vidare från de myndigheter som har rätt att ta del av dem ur registret till andra myndigheter i andra syften än de ursprungliga trots de skyddsåtgärder som utredningen föreslår. Enligt Göteborgs Stads bedömning hade det varit värdefullt med ett ställningstagande till om de nu föreslagna sekretessbestämmelserna skulle vara sådana som undantas från 10 kap. 15 a § OSL:s tillämpningsområde. Eller i vart fall ett förtydligande av tillämpningen i förhållande till den bestämmelsen utifrån integritetsskyddsperspektiv.

Synpunkter på förslaget att reglera rapportering i förordning

Göteborgs Stad ser risker med att Skolverket genom förordning ges möjlighet att relativt enkelt förändra hur rapportering ska ske. Även om flexibilitet i regleringen kan vara motiverad, innebär detta samtidigt en osäkerhet för huvudmännen avseende framtida krav på uppgiftslämnande och administrativa åtaganden. Göteborgs Stad anser att utredningen underskattar de långsiktiga konsekvenserna av en sådan ordning, både vad gäller administration och integritetsskydd.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Axel Josefson (M) yrkade att utredningen skulle tillstyrkas.

Vid omröstning röstade Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Blerta Hoti Singh (S), Jenny Broman (V), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP) och ordföranden Jonas Attenius (S) för bifall till Viktoria Tryggvadottir Rolkas yrkande.

Axel Josefson (M), Martin Wannholt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Pär Gustafsson (L), Dan-Ove Marcelind (KD) och tjänstgörande ersättaren Anneli Rhedin (M) röstade för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med sju röster mot sex att bifalla Viktoria Tryggvadottir Rolkas yrkande.

Representanterna från M, D, L, KD och SD som yttrande en skrivelse från den 18 februari 2026, se bilaga.

Göteborg den 18 februari 2026
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Bilaga

Yttrande (M), (D), (L), (KD) och (SD)

Yttrande angående Remiss från Socialdepartementet - Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108)

Vi välkomnar utredningen *Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108)* och ambitionen att stärka arbetet mot felaktiga utbetalningar genom ökad digitalisering och bättre informationsdelning. Vi ser positivt på ett införande av ett nationellt frånvaroregister utifrån den tydliga problembild som såväl utredningen som exempelvis SKR beskriver: bristande nationell överblick över skolfrånvaro, otillräckliga möjligheter till systematisk uppföljning samt behovet av stärkt samverkan mellan berörda aktörer.

Frånvaron i svensk skola är i dag ett växande och allvarligt samhällsproblem. Idag saknas en samlad nationell statistik över omfattningen av problematisk och långvarig frånvaro. Detta försvårar såväl tidiga insatser som möjligheten att upptäcka strukturella brister, jämföra huvudmän och rikta resurser där behoven är som störst.

Vi ser särskilt ett behov av att synliggöra elever med långvarig och problematisk frånvaro, inklusive så kallade hemmasittare. I Göteborg finns behov av samlad kartläggning, analys av bakomliggande orsaker samt stärkt samverkan mellan skola och socialtjänst och dessa perspektiv är direkt överförbara på nationell nivå. Införandet måste vara väl förberett och huvudmännen ska ges rimliga förutsättningar att rapportera korrekta uppgifter. Tekniska lösningar och rutiner ska säkerställa korrekt och säker hantering av uppgifter samt möjliggöra överföring av sekretess vid informationsdelning mellan myndigheter. Risken för intrång och fel ska minimeras. Samtidigt får administrativa hänsyn inte bli ett skäl att avstå från nödvändiga strukture reformer.

Vi delar dock stadsledningskontorets farhågor kring att finansieringen av ett nationellt frånvaroregister sker genom minskade resurser till de sociala skolteamen, då detta riskerar att försvaga det förebyggande och närvarofrämjande arbetet och därmed motverka reformens syfte.

Ett nationellt frånvaroregister är ett viktigt verktyg för att motverka såväl skolmisslyckanden som framtida utanförskap. Frånvaro är ofta en tidig signal om psykisk ohälsa, bristande stöd, otrygghet eller hedersrelaterat förtryck. Utan tillförlitlig och jämförbar data riskerar samhället att agera för sent. Med ett nationellt register stärks möjligheten till evidensbaserade beslut, bättre resursfördelning och mer träffsäkra insatser.